

Financijska i perceptivna ocjena tvrtki iz mesne industrije

Hadelan L.¹, I. Grgić², M. Zrakić³, G. Salputra⁴

Originalni znanstveni rad

SAŽETAK

Mesna industrija vodeća je poddjelatnost prehrambene industrije s najvećim udjelom ostvarenih prihoda i zaposlenih radnika. U ovom sektoru u 2012. godini s različitim su financijskim uspjehom i zastupljenošću na tržištu poslovale 184 tvrtke. Cilj rada je višekriterijski usporediti i rangirati najveće tvrtke iz hrvatske mesne industrije. U tu je svrhu korištena višekriterijska metoda Analitički hijerarhijski proces kojom su u ukupnu sintetiziranu ocjenu tvrtki uključeni (a) financijski rezultati, (b) prilagođenost na promjenu tržišnih uvjeta u 2013. i (c) ocjene potrošača u pogledu kvalitete proizvoda i tržišnih marki. Od sedam najvećih kompanija najviša ocjena i prvo mjesto pripalo je mesnoj industriji PIK Vrbovec. Na drugom je mjestu MI braća Pivac dok je treća Perutnina Ptuj-PIPO.

Ključne riječi: mesna industrija, poslovanje, usporedba, analitički hijerarhijski proces

UVOD

Prehrambena industrija tradicionalno je najvažnija grana prerađivačke industrije u Hrvatskoj. Dugi niz godina ostvaruje najveći udio u bruto dodanoj vrijednosti ukupne industrijske proizvodnje te zapošljava najviše radnika. Prema podacima iz Industrijske strategije Republike Hrvatske 2014.-2020. (Ministarstvo gospodarstva, 2014) prehrambena industrija zapošljava oko 20% industrijskih radnika te čini oko 20% ukupnih prihoda hrvatske prerađivačke industrije. Njezina gospodarska važnost ogleda se i u činjenici da osigurava plasman domaće poljoprivredne proizvodnje pa tako indirektno utječe i na razvoj poljoprivrede i pratećih djelatnosti.

Čak i u kriznim poslovnim uvjetima, prisutnima u Hrvatskoj od 2009. godine, prehrambena industrija uspjela je zadržati stabilnost poslovanja pokazavši veću otpornost u odnosu na druge djelatnosti prema smanjenju osobne potrošnje i općem padu gospodarske aktivnosti. Za razliku od ukupne prerađivačke industrije čija je vrijednost proizvodnje u razdoblju 2008. do 2012. smanjenja za 9%, industrija prehrambenih proizvoda ostvarila je rast od 11% (Aralica, 2014).

U industrijskom sektoru proizvodnje prehrambenih proizvoda, mesna poddjelatnost prema brojnim je pokazateljima najznačajnija sastavnica. U Hrvatskoj je 2012. godine u mesnoj industriji prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti bilo registrirano 184 poduzeća koja su ostvarila oko 7,3 milijarde kuna prihoda što predstavlja 22% ukupnih prihoda prehrambene industrije. S nešto manje od 8 tisuća zaposlenih mesna industrija doprinosi s 18% ukupnom radnom kontingentu industrije hrane (Ministarstvo gospodarstva, 2014). Poput situacije u većini europskih zemalja, velike kompanije u ovoj grani hrvatske prehrambene industrije ostvaruju većinski dio prihoda. Prema kriteriju prihoda tri vodeće tvrtke domaće mesne industrije u 2012. godini zajedno su ostvarile udio od 58,3% ukupnih prihoda analiziranog sektora (Financijska izvješća za 2012. PIK Vrbovec, Koka, MI braća Pivac; Ministarstvo gospodarstva, 2014).

Uključivanjem Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije došlo je do daljnje liberalizacije tržišta hrane posljedica čega je dodatno pogoršanje uvožno-izvozne bilance u čemu sektor prometa stoke i mesa ima značajnu ulogu. Najveće povećanje uvoza ostvareno je

1 **doc. dr. sc. Lari Hadelan**, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Svetošimunska 25, Zagreb, lhadelan@agr.hr, Tel: +385 1 2394 060

2 **prof. dr. sc. Ivo Grgić**, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Svetošimunska 25, Zagreb, Tel: +385 1 2393 738

3 **Magdalena Zrakić**, mag. ing. agr. Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Svetošimunska 25, Zagreb, Tel: +385 1 2394 060

4 **Guna Salputra**, University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Groblje 3, Domžale, Slovenia

Autor za korespondenciju: mkrxdvix

u pogledu svježeg mesa čiji je uvoz u prvoj godini članstva povećan čak za 48%, s 257 na 380 milijuna dolara (Babić, 2014). Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije, u pet mjeseci 2014. proizvodnja svinjskog mesa pala je za 7000 tona, goveđeg za 2000 tona, a pilećeg za nešto više od 1000 tona (Šajn Rak, 2014). Ovi se podaci nadovezuju na negativnu vanjskotrgovinsku bilancu u pogledu svježeg mesa i klaoničkih proizvoda koji su u 2013. uvezeni u vrijednosti od 313 milijuna dolara, dok je izvoz iste vrste proizvoda bio svega 41 milijun dolara (HGK, 2014). Može se pretpostaviti da su u povećanju uvoza najviše sudjelovali trgovački lanci koji svježe meso plasiraju na svoje police, ali i mesna industrija koja je uvezenim svježim mesom kompenzirala zatvaranje velikog broja vlastitih klaonica.

Iz hrvatskih je klaonica 2010. izašlo 65 tisuća tona mesa, da bi u 2013. proizvodnja bila smanjena na 57 tisuća tona (Žujo, 2013). Većina velikih mesnih industrija umjesto iz vlastitog klanja potrebne sirovine za mesne prerađevine pribavlja iz uvoza. Danica mesna industrija svoju je klaonicu zatvorila krajem 2012., Gavrilović je u 2013. odustao od svježeg mesnog pogona.

Značajno bolja uvozno-izvozna bilanca ostvarena je u prometu mesnih prerađevina. Prema podacima Hrvatske gospodarske komore (2014), u 2013. godini ostvaren je suficit trgovinske bilance. Uvezeno je 15 tisuća tona, a izvezeno 20 tisuća tona prerađevina od mesa. Ova je razlika još izraženije kada se iskaže u vrijednosnim jedinicama pa je tako uvoz iznosio 57 milijuna USD, a izvoz 99 milijuna USD. Ovi podaci govore da se u tvrtkama mesne industrije odvijaju procesi restrukturiranja poslovanja u smjeru racionalizacije u nabavci sirovina i specijalizacije u smjeru proizvodnje prerađevina nauštrb svježem mesu. Iako se ovi procesi ne mogu smatrati pozitivnim utjecajem na domaću proizvodnju stoke, oni su pozitivno utjecali na poslovanje većine vodećih mesnih industrija što je u radu argumentirano s izračunatim po-

slovnim pokazateljima. U prilog dobrim rezultatima mesne industrije u budućnosti ide i činjenica da je Hrvatska obzirom na potrošnju mesa po stanovniku na razini od 74% europskog prosjeka pa se s gospodarskim razvojem može očekivati povećanje potrošnje. Prema podacima DZS-a (2012) prosječna potrošnja mesa bez suhomesnatih proizvoda u Hrvatskoj je 2011. iznosila 47,8 kg po stanovniku dok je usporediva vrijednost na razini EU-27 bila 64,7 kg po stanovniku (EC, 2013). Istraživanje koje je 2012. proveo GfK EU3C pokazalo je da ispitanici iz starih članica Europske unije (EU12) konzumirajući meso prosječno 217 dana u godini čine to češće od ispitanika u manje razvijenim, novim članicama Unije kod kojih se konzumacija mesa odvija u prosjeku 183 dana godišnje.

CILJ I METODE RADA

Cilj rada je usporedno vrednovati najveće tvrtke iz domaće mesne industrije na temelju triju kriterija: (a) financijskim rezultatima u 2013. godini, (c) prilagodbi tržišnim uvjetima nakon uključivanja Hrvatske u članstvo Unije i (c) percepciji potrošača u pogledu kvalitete proizvoda i snage tržišnih marki. U tu je svrhu u radu korištena metoda Analitički hijerarhijski proces (nadalje AHP). Ova metoda spada u najpoznatije i posljednjih godina najčešće korištene metode za odlučivanje i rangiranje kada se proces, odnosno izbor ili njihovo rangiranje alternativa, temelji na više kriterija koji imaju različitu važnost ili se izražavaju pomoću različitih skala. Rješavanje složenih problema rangiranja pomoću ove metode temelji se na njihovoj dekompoziciji u hijerarhijsku strukturu čiji elementi su cilj, kriteriji (podkriteriji) i alternative (Begičević, 2008). U postupku rangiranja, primjenom Saatyve skale svakom elementu AHP modela dodjeljuju se brožane vrijednosti (od 1 do 9) koje označavaju u kojoj mjeri je neki kriterij i potkriterij presudniji odnosno u kojoj mjeri neka alternativa zadovoljava određeni kriterij.

U ovom je radu korištena sljedeća struktura AHP mode-

Slika 1. AHP model usporedbi tvrtki mesne industrije

la: Financijski podkriteriji izračunati su prema dostupnim financijskim izvješćima tvrtki za 2013. godinu (Račun dobiti i gubitka i Bilanca) preuzetih s mrežnih stranice Financijske agencije.

- **Profitabilnost** kao pokazatelj unositosti angažiranih sredstava određena je izračunom Povrata na imovinu (ROA) koje se dobiva omjerom ostvarene neto dobiti i ukupne imovine poduzeća. Od navedenih financijskih pokazatelja profitabilnost je najvažniji te u najvećoj mjeri utječe na ukupnu financijsku ocjenu (Hadelan, 2010). Poželjna je što veća vrijednost ovog pokazatelja, a kao minimalno prihvatljiva vrijednost uzima se stopa povrata nerizičnih ulaganja (npr. kamata na štednju u bankama).
- **Likvidnost** je sposobnost poduzeća u podmirivanju kratkoročnih obveza i tekućih aktivnosti. U radu je predstavljena s koeficijentom tekuće likvidnosti koji se izračunava omjerom tekuće imovine i tekućih obveza. Poželjna vrijednost ovog pokazatelja je viša od 1,5.
- **Zaduženost** određuje u kojoj se mjeri poduzeće financira iz tuđih sredstava, odnosno koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala, a koliko iz tuđeg kapitala. Najčešći pokazatelj zaduženosti koji se i koristi u ovom radu je koeficijent zaduženosti izračunat odnosom ukupnih obveza i ukupne imovine. Poželjna vrijednost ovog pokazatelja je manja od 0,5.
- **Aktivnost** ukazuje koliko se efikasno koriste resursi kompanije u poslovnom procesu. U radu je za aktivnost korišten koeficijent obrtaja imovine izračunat omjerom ukupnih prihoda i ukupne imovine. Poželjna je što veća vrijednost ovog pokazatelja.

Drugi kriterij usporedbe tvrtki je **Prilagođenost promjenama tržišnih uvjeta**. Potreba za ovim kriterijem proizlazi iz činjenice da su se uključivanjem Hrvatske u Europsku uniju bitno promijenili poslovni uvjeti. Dok je pozitivna posljedica integracije otvaranje prostora za izvoz mesnih prerađevina u zemlje Unije, tvrtke su od 1. srpnja 2013., suočene s otežanim uvjetima plasmana robe na tržište država CEFTE. U takvoj situaciji bilo je važno barem zadržati razinu prihoda iz 2012. godine kada u plasmanu robe na tržišta zemalja CEFTE nisu postojala carinska i slična ograničenja. Prilagođenost novim tržišnim uvjetima u radu je određena ostvarenom promjenom prihoda (povećanje prihoda = dobra prilagođenost, smanjenje prihoda = loša prilagođenost).

Treći kriterij AHP vrednovanja je **Percepcija ispitanika o kvaliteti proizvoda**, snazi tržišnih marki i poslovne perspektivnosti kompanija mesne industrije. Ovi su podaci prikupljeni anketnim istraživanjem u kojem je sudjelovalo 84 ispitanika. Anketiranje je obavljeno elektronskim putem pomoću elektronske pošte i društvenih mreža.

REZULTATI RADA

Analizirani su financijski podaci sedam najvećih tvrtki mesne industrije prema poslovnom prihodu u 2013

godini. Analizirane tvrtke ostvaruju oko 86% ukupnih prihoda mesne industrije u Hrvatskoj, a koncentracija aktive još je izraženija te uključuje 88% ukupne imovine sektora. Prema ukupnom prihodu u 2013. najveća domaća mesna industrija je PIK Vrbovec. Njezin prihod, nešto manji od 2 milijardi kuna, značajno je veći od prihoda ostalih analiziranih tvrtki. Prihodovno najslabije pozicionirana je mesna industrija Danica čiji je prihod približno šest puta manji od prihoda PIK Vrbovca. U odnosu na 2012. godinu, zbirni prihod sedam tvrtki povećan je za 1,5%. Pet tvrtki u 2013. ostvarilo je porast prihoda, dok je on smanjen u slučaju Gavrilovića i Danice. U većoj mjeri od prihoda, kompanije su povećale neto dobit. S vrijednošću od 112 milijuna kuna, dobit je 19% veća u odnosu na prethodnu godinu. Unatoč činjenici da je prema prihodima daleko slabija od PIK Vrbovca, Mesna industrija braća Pivac s neto dobiti od 54 milijuna kuna bila je u 2013. kompanija s najvećom zaradom. Od sedam analiziranih tvrtki jedino je Danica poslovala s gubitkom.

Temeljem financijskih izvješća izračunati su sljedeći pokazatelji:

Tablica 1. Financijski pokazatelji najvećih mesnih industrija u Hrvatskoj

Tvrtka	Profitabilnost	Likvidnost	Zaduženost	Aktivnost
	ROA	KTL	KZ	KOI
PIK Vrbovec	3,7%	1,72	0,60	1,40
Koka mesna industrija	0,3%	1,78	0,48	1,22
Mesna industrija braća Pivac	9,7%	1,42	0,30	1,96
PPK karlovačka mesna industrija	3,3%	1,44	0,45	3,23
Gavrilović	2,3%	0,96	0,63	0,56
Perutnina Ptuj - PIPO	2,7%	0,94	0,43	1,58
Danica mesna industrija (Podravka)	-14,9%	0,86	0,72	1,38

Izvor: izračun autora prema financijskim izvješćima tvrtki

Najprofitabilnija tvrtka mesne industrije je Mesna industrija braća Pivac s povratom po imovini od približno 10% što je ubraja među najprofitabilnije poslovne subjekte u Hrvatskoj. Zabrinjavajuća je niska profitabilnost Koke, koja je unatoč pet puta većoj aktivnosti od svog konkurenta na tržištu pilećeg mesa Perutnine Ptuj ostvarila nižu dobit i lošiju profitabilnost. Profitabilnost većine tvrtki na prihvatljivoj su razini, višoj od stope nerizičnih ulaganja. Likvidnost je na zadovoljavajućoj razini tek u slučaju PIK Vrbovca i Koke dok sve ostale tvrtke potencijalno imaju probleme s podmirivanjem tekućih obaveza. U pogledu zaduženosti najnepovoljniju strukturu financiranja imovine imaju Danica i Gavrilović dok je ona najbolja u slučaju MI braća Pivac. Najaktivnija u obrtaju imovine je PPK karlovačka mesna industrija čiji je obrtaj imovine čak šest puta bolji od Gavrilovićevog.

Kao što je razvidno iz navedenog, nemoguće je jednoznačno odrediti poredak tvrtki prema financijskim pokazateljima obzirom da nijedna od njih nije najbolja prema svim

pokazateljima. Zbog toga postoji potreba višekriterijskog rangiranja kojim se na objektivan način sintetiziraju pojedinačne ocjene svih pokazatelja u jednu opću ocjenu.

Drugi kriterij rangiranja tvrtki je Prilagođenost promjenama tržišnih uvjeta koji je određen promjenom prihoda u 2013. u odnosu na 2012. godinu. Rezultati tvrtki pokazali su da su one uglavnom spremno dočekale promjene uvjeta poslovanja pa su, ne samo zadržale, već i povećale prihode u prvoj godini članstva Hrvatske u Uniji. Osim Gavrilovića (-6,3%) i Danice (-24,5%) sve su ostale analizirane tvrtke u 2013. povećale prihode u odnosu na prethodnu godinu. Najveći rast prihoda ostvarila je PPK karlovačka mesna industrija od 6,9%.

Slika 2. Promjena prihoda mesne industrije (2012-2013.).

Izvor: autori

Tablica 2. Rezultati istraživanja percepcije ispitanika

Tvrtka	Ocjena kvaliteta proizvoda		Ocjena tržišnih marki		Perspektivnost	
	Prosječna ocjena	Poredak	Prosječna ocjena	Poredak	Prosječna ocjena	Poredak
PIK Vrbovec	2,98	1	3,45	1	81,0%	1
Koka mesna industrija	2,38	6	2,38	4	26,2%	4
Mesna industrija braća Pivac	2,46	5	2,24	6	35,7%	3
PPK karlovačka mesna industrija	2,26	7	1,95	7	14,3%	7
Gavrilović	2,7	3	3,39	2	64,3%	2
Danica mesna industrija (Podravka)	2,73	2	2,95	3	26,2%	4
Perutnina Ptuj - PIPO	2,56	4	2,33	5	26,2%	4

Izvor: autori

Navedeni financijski pokazatelji i ocjene ispitanika poslužili su za izradu AHP modela usporedbe tvrtki mesne industrije. Važnost kriterija i podkriterija i njihov utjecaj na ukupnu ocjenu određen je ekspertnom procjenom autora. Blaga prednost data je Financijskim rezultatima zbog većeg stupnja objektivnosti i usporedivosti od kriterija Prilagođenosti na nove tržišne uvjete i Percepciju ispitanika. Od financijskih pokazatelja Profitabilnost ima blagu prednost u odnosu na ostale pokazatelje. Kod kriterija Percepcija ispitanika, podkriterij Ocjena kvalitete proizvoda nešto je važniji od ostalih kriterija.

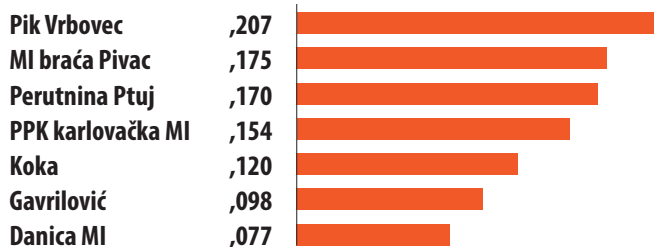
Treći kriterij vrednovanja tvrtki je Percepcija ispitanika prema kvaliteti, tržišnim markama i perspektivnosti tvrtki mesne industrije. Ovi su podaci prikupljeni anketom u kojoj je sudjelovalo 84 ispitanika iz devet hrvatskih županija. Relativno mlada prosječna dob ispitanika od 29,1 godina proizlazi iz strukture ispitanika u kojoj dominiraju studenti, kao i načina prikupljanja podataka bliskog mladoj populaciji – elektronskom poštom i društvenim mrežama. Iako se takav uzorak ne može smatrati dovoljno reprezentativnim za ukupnu hrvatsku populaciju, u njemu su u najvećem udjelu zastupljeni ispitanici koji kupuju proizvoda mesne industrije obavljaju nekoliko puta tjedno (38,1%).

Ispitanici su ocjenama 1 (slaba kvaliteta) do 4 (izuzetna kvaliteta) ocijenili kvalitetu proizvoda pojedinih tvrtki. Najviša prosječna ocjena 2,98 pripala je mesnoj industriji PIK Vrbovec, dok je od analiziranih tvrtki najslabije ocijenjena kvaliteta proizvoda PPK karlovačke mesne industrije s prosječnom ocjenom 2,26.

U drugom su koraku ocjenjivali jakost i prepoznatljivost tržišnih marki. Ocjene su uglavnom pozitivno korelirane s ocjenama kvalitete proizvoda. Određeno odstupanje prisutno je slučaju Koke što pokazuje da su njezine tržne marke snažnije od kvalitete samih proizvoda. I prema ovom kriteriju PIK Vrbovec zauzeo je vodeću poziciju, dok je najslabije plasirana PPK.

U pogledu percipirane perspektivnosti ispitanici su označili po tri tvrtke za koje smatraju da imaju dobru poslovnu perspektivu. Čak 81% ispitanika odredilo je PIK Vrbovec perspektivnom tvrtkom.

Ukupna ocjena tvrtki mesne industrije uključuje sve spomenute kriterije i podkriterije. Temeljem toga, PIK Vrbovec najbolja je mesna industrija u Hrvatskoj s ukupnom prioritetom 0,207. Tu poziciju može prvenstveno zahvaliti najboljim ocjenama prema kriteriju Percepcija potrošača. Na drugom je mjestu Mesna industrija braća Pivac (0,175) koja je uz nešto slabije ocjene potrošača daleko najuspješnija tvrtka prema financijskim pokazateljima. Na trećem je mjestu Perutnina Ptuj – PIPO (0,170) koja je podjednako dobra prema svim analiziranim kriterijima.

Slika 3. **Konačni poredak tvrtki mesne industrije (isječak iz Expert Choice programa)**

Izvor: autori

ZAKLJUČAK

Mesna industrija prema brojim je pokazateljima najvažnija poddjelatnost prehrambene industrije s najvećim udjelom u ukupnom prihodu i broju zaposlenih. Za razliku od primarne stočarske proizvodnje koju obilježavaju negativni trendovi smanjenja broja uzgojenih grla i klanja stoke, mesna industrija relativno uspješno odolijeva općoj gospodarskoj kontrakciji. Nepovoljna činjenica je da se većina kompanija s ciljem cjenovne konkurentnosti u procesima nabavke sirovina sve više orijentira prema uvoznim tržištima što nepovoljno utječe na domaću poljoprivrednu proizvodnju.

Rezultati financijske analize sedam, prema prihodu, najvećih tvrtki iz mesne industrije u Hrvatskoj pokazali su zadovoljavajuće financijske učinke koji se ogledaju kroz prihvatljive razine profitabilnosti, likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti. Tek je jedna od sedam kompanija u 2013. poslovala s gubitkom, dok su ostale ostvarile višak prihoda nad rashodima. Obzirom na ukupne financijske učinke najuspješnija kompanija mesne industrije

u Hrvatskoj je mesna industrija braća Pivac. Stopa profitabilnosti od oko 10% koju je ostvarila u 2013. ubraja je u red najprofitabilnijih poduzeća u Hrvatskoj.

Posebno je pohvalan podatak da je u prvoj godini u kojoj je Hrvatska članica Europske unije, mesna industrija uspjela prebroditi negativna očekivanja od gubitka tržišta u zemljama CEFTA-e. Štoviše, prihod kompanije u 2013. veći je za 1,5% u odnosu na prethodnu godinu. Na mikroekonomskoj razini, najveći je rast prihoda od oko 7% ostvarila PPK karlovačka mesna industrija.

Anketnim istraživanjem ispitanici su ocijenili kvalitetu proizvoda, tržišnih marki i perspektivnosti kompanija mesne industrije. Prema ovom kriteriju najuspješnijom je tvrtkom s uvjerljivom prednošću ocijenjen PIK Vrbovec.

Primjenom AHP metode svi izračunati odnosno ocijenjeni pokazatelji sintetizirani su u jedinstvenu ocjenu kojim je dobiven ukupan poredak tvrtki. U ukupnom poretku najviša ocjena pripala je mesnoj industriji PIK Vrbovec (0,207), prvenstveno zbog izuzetno dobrih ocjena ispitanika, ali i dobrih financijskih pokazatelja. Drugo je mjesto pripalo mesnoj industriji braća Pivac (0,175) koje je postiglo najbolje financijske rezultate, ali su potrošači kvalitetu njihovih proizvoda i tržišnih marki svrstali tek na peto odnosno šesto mjesto. Na trećem je mjestu Perutnina Ptuj (0,170) kao jedna od dviju analiziranih tvrtki specijalizirana za pileće meso s relativno ujednačenim financijskim pokazateljima i ocjenama ispitanika.

Analizom poslovnih rezultata najvažnijih predstavnika mesne industrije kao i istraživanjem percepcije potrošača utvrdila se pozicija pojedine tvrtke, i što je još vrijednije, njezine slabe i jake točke kao odrednice daljnjeg razvoja.

Finanzielle und perzeptive Beurteilung der in der Fleischindustrie tätigen Firmen

ZUSAMMENFASSUNG

Die Fleischindustrie ist der führende Zweig der Lebensmittelindustrie mit dem höchsten Anteil an erwirtschafteten Erträgen und angestellten Arbeitern. In 2012 waren in dieser Branche 184 Firmen tätig, die unterschiedliche finanzielle Ergebnisse verzeichneten und auf dem Markt unterschiedlich vertreten waren. Ziel der Arbeit ist es, anhand von mehreren Kriterien die größten Firmen der kroatischen Fleischindustrie zu vergleichen und sie untereinander zu rangieren. Zu diesem Zweck wurde die Methode des so genannten Analytischen Hierarchieprozesses angewandt, bei dem die (a) Finanzergebnisse, (b) die Anpassungsfähigkeit an geänderte Marktverhältnisse in 2013 und (c) die Bewertung der Verbraucher in Bezug auf die Produktqualität und die Handelsmarken in die synthetisierte Beurteilung einbezogen wurden. Von den sieben größten Unternehmen ist die Fleischindustrie PIK Vrbovec an führender Stelle. Auf Platz zwei befindet sich die Firma MI braća Pivac, während Perutnina Ptuj-PIPO den dritten Platz belegt.

Schlüsselwörter: Fleischindustrie, Geschäftsführung, Gegenüberstellung, Analytisch Hierarchischer Prozess

Calificación financiera y perceptiva de las empresas en la industria cárnica

RESÚMEN

La industria cárnica es la sub-actividad más destacada de la industria alimentaria con la mayor parte de los ingresos y número más grande de los empleados. En 2012 en este sector funcionaban 184 empresas con diferentes éxitos financieros y presencia en el mercado. El objetivo del estudio es hacer comparación multicriterial y jerarquizar las mayores empresas de la industria cárnica croata. Con ese fin fue usado el método multicriterial Proceso analítico jerárquico, en el que en la clasificación general fueron incluidos (a) resultados financieros, (b) adaptación al cambio de las condiciones en el mercado en 2013 y (c) las evaluaciones de los consumidores considerando la calidad del producto y de las marcas. De las siete mayores empresas, PIK Vrbovec obtuvo la calificación más alta y el primer lugar. Segundo lugar fue concedido a MI braća Pivac y el tercero a Perutnina Ptuj-PIPO.

Palabras claves: industria cárnica, gestión de negocios, comparación, proceso analítico jerárquico

Valutazione economico-finanziaria e percettiva delle aziende operanti nel settore dell'industria delle carni

SUNTO

L'industria delle carni è l'attività leader nel settore dell'industria alimentare sia per ricavi realizzati, sia per numero di lavoratori occupati. In questo settore nel 2012, con differente successo economico-finanziario e con differente rappresentatività sul mercato, hanno operato 184 imprese. Lo scopo del lavoro è comparare e classificare secondo più criteri le maggiori imprese operanti nel settore dell'industria croata delle carni. A tal fine è stato impiegato il metodo a più criteri Processo analitico gerarchico che, nella complessiva valutazione sintetica delle imprese, comprende (a) i risultati finanziari, (b) l'adattabilità ai cambiamenti delle condizioni di mercato nel 2013 e (c) la valutazione dei consumatori in ordine alla qualità dei prodotti e dei marchi commerciali. Delle sette maggiori imprese considerate, il voto più alto è stato assegnato all'industria delle carni PIK Vrbovec. Al secondo posto s'è classificata la MI dei f.lli Pivac, al terzo la Perutnina Ptuj-PIPO.

Parole chiave: propaff

LITERATURA

Aralica, Z. (2014): Konkurentnost hrvatske prehrambene industrije, Ekonomski institut Zagreb.

Babić, B. (2014). Negativna bilanca, pad proizvodnje i deflacija cijena obilježili mesni sektor, Poslovni dnevnik

Begičević, N. (2008): Višekriterijski modeli odlučivanja u strateškom planiranju uvođenja e-učenja, doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike u Varaždinu.

Državni zavod za statistiku (2012): Rezultati ankete o potrošnji kućanstva, dostupno na http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1484.pdf

European Commision (2013): Prospects for Agricultural Markets and Income in the EU 2013-2023, dostupno na http://www.thepigsite.com/articles/contents/fullrep_en.pdf.

Financijska izvješća tvrtki za 2013. – preuzeto s mrežnih stranica Financijske agencije (FINA)

GfK EU Custom Research and Coordination Centre (2012): FINAL REPORT Consumer Market Study on the Functioning of the meat market for consumers in the Eu-

ropean Union SANCO/2009/B1/010, dostupno na http://ec.europa.eu/consumers/archive/consumer_research/market_studies/docs/mms_follow-up_study_2012_en.pdf

Hadelan, L. (2010). Višekriterijsko odlučivanje u poredbenoj analizi sustava proizvodnje kupine, doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet.

Hrvatska gospodarska komora (2014): Izvoz i uvoz poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u 2013., dostupno na: https://www.hgk.hr/djelatnost/gosp_poljoprivredaprehrana/izvoz-i-uvoz-poljop-i-preh-proizvoda-prema-ct-01-24

Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske (2014): Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020., dostupno na: http://www.mingo.hr/userdocimages/industrija/Industrijska_strategija.docx

Šajn Rak, J. (2014). Uvoz svježeg mesa u RH udvostručen u godini dana, Večernji list.

Žujo, M. (2013): Izvoz će potaknuti jaču vezu primarne proizvodnje i prerade mesa, Poslovni dnevnik.

Dostavljeno 20.4.2015.

Prihvaćeno: 5.5.2015.

Šokolijada 2015.

— Međunarodna manifestacija

Šokolijada najznačajnija je gastronomska manifestacija grada Nina

i u Zadarskoj županiji, a uvrštena je u 100 najznačajnijih manifestacija u Hrvatskoj. Nadaleko poznata ninska manifestacija započela je i to podjelom svježeg mesa svinjske vratine. Ove godine prijavio se rekordni broj natjecatelja, sveukupno 106, stoga je podjela organizirana u dva dijela, a meso su osigurali mesnica Lukin iz Zadra i mesnica Poljak iz Nina. Organizator manifestacije, Turistička zajednica grada Nina, nabavila je 803 kg svježeg mesa svinjske vratine za 106 natjecatelja koji dolaze iz različitih mjesta. Šokolijada dakle započinje podjelom mesa u siječnju, a završava u srpnju kad se odabiru najbolji šokolari te će se završni dani manifestacije održati 18. i 19.

srpnja ove godine.

— Na prvoj manifestaciji, održanoj 2003. godine sudjelovalo je 10 natjecatelja, lani ih je bilo 79, a ove godine rekordnih 106!